

ผลของการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

นพวรรณ กฤตยภูษิตพจน์ พย.ม.

กลุ่มงานการพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

บทนำ: ห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีมีพยาบาลที่จบใหม่และพยาบาลย้ายเข้ามาทุกปี ซึ่งพยาบาลที่รับผิดชอบงานสอนยังขาดแนวทางการสอนงานในห้องผ่าตัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับกลุ่มพยาบาลใหม่ ดังนั้นการใช้โปรแกรมการสอนงานพยาบาลห้องผ่าตัด จึงจำเป็นเพื่อเพิ่มทักษะปฏิบัติงานของกลุ่มพยาบาลใหม่ในห้องผ่าตัด

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลจบใหม่และพยาบาลที่ย้ายเข้าปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

วัสดุและวิธีการศึกษา: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยประชากร ได้แก่ พยาบาลจบใหม่ และพยาบาลที่ย้ายมาปฏิบัติงานห้องผ่าตัดในปี พ.ศ.2560-2563 จำนวน 23 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจใช้สถิติเชิงพรรณนาเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา: พยาบาลทั้งหมดเป็นเพศหญิงจำนวน 23 คนอายุระหว่าง 22 ถึง 25 ปี เป็นพยาบาลจบใหม่จำนวน 18 คน และย้ายมาจากที่อื่นจำนวน 5 คน การประเมินก่อนการใช้โปรแกรมการสอนทั้ง 2 กลุ่มเท่ากับ 0.63 และพบว่าคะแนนทักษะการปฏิบัติงาน 15 ขั้นตอนอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 94 และหลังจากใช้โปรแกรมการสอนพบว่า กลุ่มพยาบาลใหม่ทั้งหมดมีค่าคะแนนทักษะสัมพันธ์กับเนื้อหาการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจการใช้โปรแกรมการสอนงานในระดับมากที่สุด

สรุป: โปรแกรมการสอนงานเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพสูงซึ่งผลที่ประจักษ์คือพยาบาลใหม่ในห้องผ่าตัดมีทักษะในการปฏิบัติงานถูกต้อง แม่นยำซึ่งมีประสิทธิผลในการดูแลผู้ป่วยสูงชัน อีกทั้งความพึงพอใจในรูปแบบการสอนมีผลตอบรับสูง

คำสำคัญ: โปรแกรมการสอนงานห้องผ่าตัด ทักษะการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจ

The Achievement of the Operating Nurses' Teaching Program in Surat Thani Hospital

Noppawan Krittayapoositpot M.N.S.

Operating Room Nursing Section of Surat Thani Hospital

Abstract

Introduction: The operating section of Surat Thani Hospital accepts graduated nurses and nurses who move into this section every year. The new nurses require to practice the operating skills. However, there has no standard teaching program for teaching. Therefore, the teaching program is generated based on the operating capability concerning.

Objectives: To design and study the achievement of the teaching program for new operating nurses training of Surat Thani Hospital.

Materials and methods: The study had designed as the Quasi-Experiment research. The 23 participants were divided into two populations following graduated nurses and the nurses who transferred from 2017 to 2020. The score from 15 operating procedures will analyze by using Wilcoxon Signed Ranks Test and analyze the satisfaction with descriptive statistics such as mean and standard deviation.

Results: The 23 nurses who participated in the program are aging between 22 to 25 years old. These include 18 graduated nurses and 5 transferred nurses. The evaluation result before joining the program represents a score of 0.63 of all. While the pre-test of 15 operating procedure score at 94%. However, after participating in the teaching program showed a progressive approach to the gold as the related increasing score ($P < 0.001$). Besides, the participants were evaluating satisfaction at the highest level.

Conclusion: The operating nurses' teaching program has the high efficacy to apply in the work field demonstrated in the skill progression of the new nurses not only precision, accuracy but also the satisfaction in the program.

Keywords: the operating nurses' teaching program, operational skills, satisfaction

บทนำ

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้การช่วยเหลือบุคคล ครอบครัว และชุมชนเพื่อให้เกิดความสมดุลของร่างกายและจิตใจ บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการเป็นผู้ให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ คือ พยาบาลที่มีความรู้ ทักษะการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และดูแลตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการให้หายจากความเจ็บป่วย รวมถึงสามารถช่วยเหลือตนเองได้เร็วที่สุด ในส่วนของพยาบาลที่จบใหม่หรือพยาบาลที่ย้ายหน่วยงานในการปฏิบัติงานต้องปรับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเครียดทั้งร่างกายและจิตใจซึ่งมาจากความคาดหวังไม่เพียงแต่ผู้รับบริการ บุคลากรที่ร่วมปฏิบัติงาน ระบบงานสัมพันธ์ภาพ รวมถึงสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยและความซับซ้อนของการดูแลผู้ป่วย⁽¹⁾ พยาบาลจบใหม่จึงถูกคาดหวังในเรื่องของความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานแต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ที่พบนั้นพยาบาลจบใหม่ยังขาดประสบการณ์การในการปฏิบัติงานขาดความชำนาญในการคิดวิเคราะห์และวางแผนการพยาบาล จึงส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในทักษะการปฏิบัติงาน⁽²⁾ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดซึ่งเป็นการปฏิบัติงานในคลินิกที่มีบริบทในการทำงานแตกต่างจากการฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอื่น อีกทั้งเครื่องมือที่ใช้ประกอบการผ่าตัดซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายจากลักษณะงานได้⁽³⁾

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดมีการจัดระบบงานตามลักษณะงานบริการ

และจัดตามระบบเวลาเพื่อให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีการแบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ผลัด คือ เวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึก เวรเช้าจะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวัน เวรบ่ายและเวรดึกปฏิบัติงานบริการผู้ป่วยผ่าตัดฉุกเฉิน รวมถึงการจัดลำดับการรับผู้ป่วยมารอผ่าตัดในตอนเช้า⁽⁴⁾ สมรรถนะของพยาบาลห้องผ่าตัดจึงต้องมีความรู้และสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาลห้องผ่าตัด⁽⁵⁾ ทั้งการทำผ่าตัด การตรวจวินิจฉัย และการใช้เครื่องมือพิเศษในการดูแลผู้ป่วย เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการผ่าตัดโดยเฉพาะด้านความปลอดภัยในระหว่างกระบวนการก่อนหรือหลังการผ่าตัด⁽⁶⁾

การพัฒนาให้พยาบาลห้องผ่าตัดมีสมรรถนะสามารถดำเนินการได้หลายวิธี หนึ่งในนั้นคือ การใช้ระบบการสอนงาน (Teaching program) โดยอาศัยพยาบาลที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถและทักษะทางคลินิกจะทำหน้าที่ในการสอนงาน ในขณะที่เดียวกันก็สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล⁽⁷⁾ องค์กรที่มีระบบการสอนงานทำให้องค์ความรู้ที่สำคัญในองค์กรไม่ติดตัวบุคคล เมื่อมีการปรับเปลี่ยนบุคลากรก็จะยังคงปฏิบัติงานได้ตามปกติ⁽⁸⁾ นอกจากนี้พบว่า การมีระบบการสอนงานที่ดีจะช่วยลดความวิตกกังวล พัฒนาทักษะ ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลดีต่อวิชาชีพในภาพรวม⁽¹⁾ อีกทั้งการสอนงานทำให้พยาบาลที่เป็นผู้สอนเกิดความรู้สึกทางบวกที่สามารถสอนงานให้พยาบาลที่จบใหม่สามารถ

ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับคำชมเชยจากทีมพยาบาล⁽⁹⁾

ห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีมีพยาบาลจบใหม่และพยาบาลย้ายสถานที่ในการปฏิบัติงาน ที่ผ่านมาจากพยาบาลที่สอนงานต่างมีประสบการณ์และทักษะไม่เหมือนกัน ส่งผลให้การสอนงานของห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานียังไม่เป็นไปในทิศทางและแนวทางเดียวกัน เกิดความสับสนของผู้เรียน และที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาการใช้โปรแกรมการสอนงานในพยาบาลห้องผ่าตัด ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการใช้โปรแกรมการสอนงานเพื่อสอนทักษะในการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดสำหรับพยาบาลห้องผ่าตัด โดยมีมุ่งหวังให้พยาบาลวิชาชีพใหม่มีทักษะทางคลินิกในทางเดียวกัน และสามารถใช้ปฏิบัติงานได้ด้วยความมั่นใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาล

สุราษฎร์ธานี ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสอนงาน

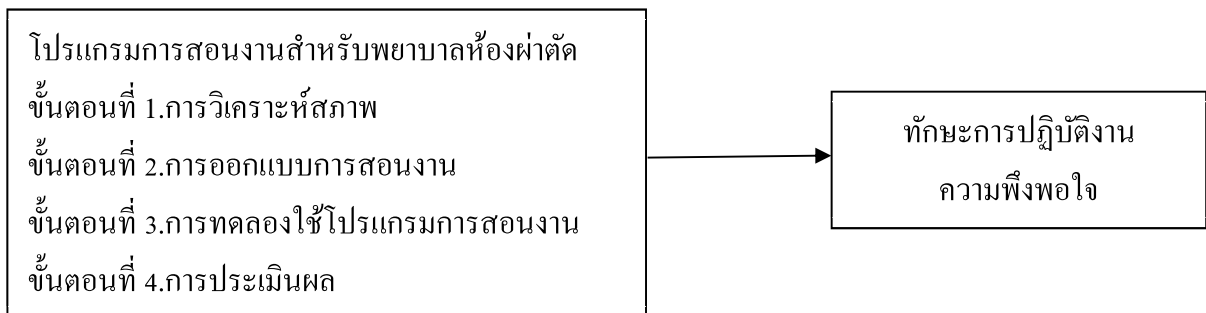
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีที่เข้าร่วมโปรแกรมการสอนงาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงพฤศจิกายน พ.ศ.2563

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดัดแปลงจากกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดเชิงระบบ The ADDIE Model ของครุส⁽¹⁰⁾และกระบวนการสอนงานของ ดิกค์แคร์รี่และแคร์รี่⁽¹¹⁾ ซึ่งเป็นการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพ ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการสอนงาน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมการสอนงาน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล ซึ่งเป็นการประเมินก่อนการสอน ระหว่างการสอน และหลังการสอน ดังแผนภาพ

ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

โปรแกรมการสอนงาน หมายถึงกิจกรรมการดำเนินการสอนที่นำไปใช้กับพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีเพื่อให้มีทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวคิดเชิงระบบ และกระบวนการสอนงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการสอนงาน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมการสอนงาน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล ซึ่งเป็นการประเมินก่อนการสอน ระหว่างการสอน และหลังการสอน โดยมุ่งเน้นให้เกิดทักษะการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดที่มีประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมการสอนงานจะดำเนินเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 15-30 นาที

ทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย 15 ทักษะ ได้แก่ การเยี่ยมผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัด การเตรียมผิวหนัง การล้างมือเพื่อการผ่าตัด การเช็ดมือ การสวมเสื้อคลุมผ่าตัด การสวมถุงมือผ่าตัด การป้องกันการผ่าตัดผิดคน ผิดตำแหน่งและผิดประเภทการผ่าตัด การนับผ้าก๊อช ผ้าซับโลหิต ของมีคมและเครื่องมือ การใช้เครื่องจี้ไฟฟ้า การใช้สายรัดห้ามเลือด การป้องกันผู้ป่วยตกเตียง การส่งชิ้นเนื้อส่งตรวจพยาธิวิทยา การป้องกันการระบุตัวทารกกับมารดาผิดพลาด การป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการจัดท่า และการใช้ Universal Precaution ในห้องผ่าตัด

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกของพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดที่มีต่อโปรแกรมการสอนงาน

วัสดุและวิธีการศึกษา

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้จะถูกคัดเลือกอย่างจำเพาะเจาะจงจากประชากรจำนวน 23 คน ตามเกณฑ์ ดังนี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ หรือเป็นพยาบาลใหม่ที่ย้ายจากหน่วยงาน/ตึกอื่นในโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี/โรงพยาบาลอื่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน

1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ซึ่งเป็นโปรแกรมการสอนงานของงานพยาบาลห้องผ่าตัด โดยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีทักษะในการปฏิบัติงาน ดังนี้ โดยการวิเคราะห์ปัญหาและทักษะการปฏิบัติงานของพยาบาลที่เข้ามาใหม่ในห้องผ่าตัด จากนั้นเตรียมคู่มือการสอนงาน และออกแบบกระบวนการสอนงานผ่านรูปแบบการสอนต่าง ๆ โดยยึดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory)⁽¹²⁾ ในการทดลองใช้โปรแกรมการสอนงาน ผู้เรียนจะแบ่งปันประสบการณ์เดิม จากนั้นให้ศึกษาจากวิดีโอทัศน์ที่แสดงทักษะต่าง ๆ ต่อมาผู้วิจัยจะทำการสาธิตและให้ผู้เรียนได้แสดงสาธิตย้อนกลับทักษะการปฏิบัติงานทั้ง 15 ทักษะ โดยในแต่ละทักษะจะดำเนินการใน 15-30 นาที และทำการประเมินผลโดยใช้ค่าสถิติ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนปีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัด

2.2) แบบสอบถามทักษะการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด ที่ผู้วิจัยพัฒนาจากหัตถการการพยาบาลในห้องผ่าตัด (Nursing procedure) ทั้ง 15 ทักษะ รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 137 ข้อ โดยประเมินออกมาเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) การแปลผลระดับทักษะการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดจะอาศัยเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย

2.3) แบบสอบถามความพึงพอใจโปรแกรมการสอนงานโดยใช้แบบประเมินเลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับคะแนน โดยจะไล่จากความพึงพอใจมาก (5) ไปจนถึงน้อย (1) และการแปลระดับความพึงพอใจต่อระบบการสอนงานใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย⁽¹³⁾

ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ได้ผ่านการประเมินความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประกอบด้วยศัลยแพทย์ 1 คนและพยาบาลวิชาชีพ 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยใช้การประเมินค่าดัชนี Item Objective Congruence หรือ IOC สำหรับส่วนของความเที่ยง ผู้ทำวิจัยได้ผ่านยอมรับจากการทดสอบกับพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยแสดงผลในค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ที่ 0.876

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอโครงการการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี เมื่อผ่านการรับรองจริยธรรมการ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 แล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการขอความยินยอมในการดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดการดำเนินการวิจัย เมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เข้าร่วมในงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการสอนงาน ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และทักษะการปฏิบัติงาน 15 ขั้นตอน รวมถึงความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) เปรียบเทียบคะแนนทักษะการปฏิบัติงาน 15 ขั้นตอน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการสอนงานโดยใช้สถิติอ้างอิง Wilcoxon Signed Ranks Test

2) วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1) ข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนปีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนปีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัด

เพศ	หญิงทั้งหมด	
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	
พยาบาลจบใหม่	18 คน	
พยาบาลที่ย้ายมา	5 คน	
อายุ	22 ปี	3 คน
	23 ปี	3 คน
	24 ปี	12 คน
	25 ปี	5 คน
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัด	1 ปี	11 คน
	2 ปี	7 คน
	3 ปี	5 คน

จากตารางที่ 1 พบว่าประชากรทั้งหมดเป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีอายุระหว่าง 22 ปี ถึง 25 ปี มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัด 1 ถึง 3 ปี เป็นพยาบาลจบใหม่ 18 คน พยาบาลที่ย้ายมา 5 คน

2) การเปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบของการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี (N=23)

ทักษะ	ระดับนัยสำคัญ (P-value)
1.การเย็บผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัด	<.001
2.การเตรียมผิวหนัง	<.001
3.การล้างมือเพื่อการผ่าตัด	<.001
4.การเช็ดมือ	<.001
5.การสวมเสื้อคลุมผ่าตัด	<.001
6.การสวมถุงมือผ่าตัด	<.001

ทักษะ	ระดับนัยสำคัญ (P-value)
7.การป้องกันการผ่าตัดผิดคน ผิดตำแหน่งและผิดประเภทการผ่าตัด	<.001
8.การนับผ้าก๊อซ ผ้าซับโลหิต ของมีคมและเครื่องมือ	<.001
9.การใช้เครื่องจีไฟฟ้า	<.001
10.การใช้สายรัดห้ามเลือด	<.001
11.การป้องกันผู้ป่วยตกเตียง	<.001
12.การส่งชิ้นเนื้อส่งตรวจพยาธิวิทยา	<.001
13.การป้องกันการระบุตัวทารกกับมารดาผิดพลาด	<.001
14.การป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการจัดทำ	<.001
15.การใช้ Universal Precaution ในห้องผ่าตัด	<.001
ผลเปรียบเทียบทักษะก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม	<.001

จากตารางที่ 2 แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี โดยพบว่าหลังเข้าร่วมการสอนพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานทั้ง 15 ทักษะดีขึ้นจากก่อนเข้าร่วมการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

3) เปรียบเทียบคะแนนทักษะการปฏิบัติงาน 15 ขั้นตอนก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนทักษะการปฏิบัติงาน 15 ขั้นตอนก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี (N=23)

ทักษะ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ ทักษะ	$\bar{x}$	SD	ระดับ ทักษะ
1.การเยี่ยมผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัด	0.24	0.09	น้อย	1.37	0.47	ปานกลาง
2.การเตรียมผิวหนัง	0.40	0.16	น้อย	1.83	0.24	ปานกลาง
3.การล้างมือเพื่อการผ่าตัด	1.02	0.28	ปานกลาง	1.99	0.04	ปานกลาง
4.การเช็ดมือ	1.00	0.34	น้อย	1.98	0.08	ปานกลาง
5.การสวมเสื้อคลุมผ่าตัด	1.09	0.42	น้อย	2.00	0.00	ปานกลาง
6.การสวมถุงมือผ่าตัด	0.72	0.17	น้อย	1.96	0.17	ปานกลาง

ทักษะ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{x}$	SD	ระดับทักษะ	$\bar{x}$	SD	ระดับทักษะ
7.การป้องกันการฆ่าตัดผิดคน ผิดตำแหน่งและผิดประเภทการฆ่าตัด	0.36	0.34	น้อย	1.98	0.05	ปานกลาง
8.การนุ่งผ้าก๊อซ ผ้าซับโลหิต ของมีคมและเครื่องมือ	0.79	0.51	น้อย	2.00	0.00	ปานกลาง
9.การใช้เครื่องจีไฟฟ้า	0.68	0.49	น้อย	1.97	0.06	ปานกลาง
10.การใช้สายรัดห้ามเลือด	0.41	0.36	น้อย	1.98	0.05	ปานกลาง
11.การป้องกันผู้ป่วยตกเตียง	0.39	0.25	น้อย	1.50	0.48	ปานกลาง
12.การส่งชิ้นเนื้อส่งตรวจพยาธิวิทยา	0.92	0.59	น้อย	2.00	0.00	ปานกลาง
13.การป้องกันการระบุดังกล่าวกับมารดา ผิดพลาด	0.73	0.56	น้อย	1.98	0.03	ปานกลาง
14.การป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการจัดทำ	0.27	0.25	น้อย	1.89	0.14	ปานกลาง
15.การใช้ Universal Precaution ในห้องฆ่าตัด	0.75	0.54	น้อย	1.99	0.08	ปานกลาง
16.ผลทักษะ	0.63	0.29	น้อย	1.88	0.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนทักษะการปฏิบัติงาน 15 ขั้นตอนก่อนการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องฆ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับน้อย แต่หลังจากได้เข้าร่วมโปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องฆ่าตัดพบว่าพยาบาลมีทักษะพัฒนาขึ้นปรากฏผลอยู่ในระดับปานกลาง ($x = 1.88 \pm 0.07$)

4) ความพึงพอใจการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องฆ่าตัดดังตารางที่ 4
ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องฆ่าตัด
 โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี (N=23)

ข้อความ	$\bar{x}$	SD	ความพึงพอใจ
1.ผู้สอนงานมีคุณวุฒิ ประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาในการสอนงาน	4.61	0.49	มากที่สุด
2. ผู้สอนงานมีการเตรียมการสอนงาน	4.70	0.47	มากที่สุด

ข้อความ	$\bar{x}$	SD	ความพึงพอใจ
3. ผู้สอนมีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนงานกับผู้เข้าร่วมโปรแกรมการสอนงาน	4.61	0.49	มากที่สุด
4. ผู้สอนงานมีการให้ผู้เข้าร่วมการสอนมีการตอบรับ (Feedback)	4.43	0.66	มาก
5. ผู้สอนงานเปิดโอกาสในการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน	4.61	0.58	มากที่สุด
6. ท่านได้รับการสอนงานตามรูปแบบที่กำหนด	4.39	0.54	มากที่สุด
7. วัตถุประสงค์ของการสอนงานเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน	4.78	0.42	มากที่สุด
8. เนื้อหาของการสอนงานมีความชัดเจนสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน	4.74	0.44	มากที่สุด
9. สื่อที่ใช้ในการสอนงานมีความเหมาะสม	4.61	0.49	มากที่สุด
10. ท่านได้รับความรู้ทักษะการปฏิบัติงาน 15 ทักษะ	4.58	0.51	มากที่สุด
11. ท่านมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสอนงาน	4.43	0.50	มาก
12. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากโปรแกรมการสอนงาน	4.65	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ร่วมทดลองตอบรับการประเมินโปรแกรม โดยมีความพึงพอใจมากที่สุดในส่วนของความพร้อมของผู้สอน ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้ถ่ายทอดซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดรวมทั้งการประสานงานทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เข้าร่วมโปรแกรม นอกจากนี้โปรแกรมการสอนได้รับการตอบรับความพึงพอใจมากจากผู้ร่วมทดลอง และเสริมสร้างความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วมเพิ่มมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมนี้

วิจารณ์

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มพยาบาลใหม่ที่เข้ามาปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีทั้งหมดเป็นเพศหญิงมี

อายุระหว่าง 22 ถึง 25 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัดน้อยกว่า 1 ถึง 3 ปี กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษานั้นมีทักษะการปฏิบัติงานหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสอนงานสูงกว่าก่อนเข้าร่วม และส่วนมากมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมการสอนอยู่ระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศิริราชที่มีการพัฒนาระบบประเมินเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของพยาบาลงานห้องผ่าตัดซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่เริ่มเข้าประจำการ โดยระบบประเมินมีกระบวนการตรวจสอบความรู้ทักษะ การให้ข้อมูลย้อนกลับตรวจสอบพัฒนาการและการประเมินเพื่อรับรองความรู้ความสามารถ⁽¹⁴⁾ นอกจากนี้จากการศึกษาผลของการสอนการเรียนรู้แบบกลุ่มที่มี

ต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพว่าหลังเรียนนักเรียนมีสมรรถนะสูงกว่าก่อนเรียนและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด⁽¹⁵⁾ ซึ่งรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่กล่าวมานั้นต่างก็มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยนี้ และเช่นเดียวกับการศึกษาข้างต้นงานวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างหรือพยาบาลใหม่มีทักษะการปฏิบัติงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างเห็นได้ชัด เดิมจากที่ 94% ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทักษะเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสอนงานทำให้ 100% ของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจการใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งมีความมั่นใจมากขึ้นในการดูแลผู้ป่วยให้เกิดคุณภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการวิจัยพบว่าสามารถนำโปรแกรมการสอนงานไปประยุกต์ใช้เป็นแนว

ปฏิบัติในการสร้างทักษะการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลวิชาชีพที่จะมาปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดรุ่นต่อไปและสามารถนำไปประกอบการสอนงานนี้ไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆได้เช่นหน่วยงานวิสัญญี หน่วยงานห้องคลอด หน่วยงานห้องผ่าตัดเล็กและหน่วยงานศัลยกรรมทั่วไป

2) ควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยครั้งนี้ให้กับโรงพยาบาลชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งมีลักษณะและบริบทที่ใกล้เคียงกันนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในใช้โปรแกรมการสอนงานห้องผ่าตัดในโรงพยาบาลและส่งผลให้โรงพยาบาลสามารถบริการได้อย่างมีคุณภาพด้วย

สรุป

การใช้โปรแกรมการสอนงานสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัดสามารถเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานและผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในโปรแกรมการสอนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. สุจิต ไตรประคอง, ชุติกร แสนสบาย, และอุรา แสงเงิน.ผลของระบบพยาบาลที่เลี้ยงต่อการปฏิบัติบทบาทพยาบาลที่เลี้ยงและความพึงพอใจของพยาบาลที่เลี้ยง ฝ่ายบริการพยาบาลโรงพยาบาลสงขลานครินทร์. สงขลานครินทร์เวชสาร2551;26(2): 163-72.
2. นิสา ทมาภีรัต.ประสพการณ์การเป็นพยาบาลจบใหม่ปฏิบัติงานภายใต้การดูแลของพยาบาลที่เลี้ยง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย;2556.
3. สุทธิมาภรณ์ หมัดสาลี, ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ปราโมทย์ ทองสุข.ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยในการทำงานของหัวหน้าห้องผ่าตัดกับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยตามการรับรู้ของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลทั่วไปในภาคใต้ของประเทศไทย.วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์2554; 31(2):1-16.

4. วิภิญญา ลือเลื่อง, วิภาพร วรหาญ.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออกเฉียงเหนือ 2555; 583-91.
5. เบญญาภา ภูประพันธ์. บทบาทของพยาบาลห้องผ่าตัดกับการเตรียมเส้นเลือดเพื่อฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม.วารสารสมาคมพยาบาลห้องผ่าตัดแห่งประเทศไทย 2554; 4(2).
6. Harday, M. E.,&Conway,M.E. Role theory:Perspectivefor health professionals.2nd ed. New York:Appleton-Century-Crofts;1988.
7. ยุพินเรื่องพิศฐุ. การพัฒนาระบบการสอนงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเฉพาะทางแห่งหนึ่ง สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน 2558.
8. มาริสสาอินทรเกิด.การบริหารจัดการคนเก่งความท้าทายขององค์กร.วารสารธุรกิจปริทัศน์ 2560; 9(1): 279- 90.
9. มาเรียม เพราะสุนทร. ประสบการณ์การเป็นพี่เลี้ยงของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย;2550.
10. Kruse, K. Instruction to Instructional Design and The ADDIE Model http://www.transformative designs.com /id_system.html;2007
11. Dick,CareyandCareyhttp://www.amandaszapkiw.com/artifacts/EDUC633_eXe_Module _2/dick_carey_and_careys_2005_model.html;2005.
12. ปิยะ ศักดิ์เจริญ. ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง: กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต.วารสารพยาบาลทหารบก 2558;16(1): 8-13.
13. บุญใจ ศรีสถิตนรากร. ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์กรุงเทพฯ:ยูแอนด์ไออินเตอร์มีเดีย จำกัด, 2553;14.
14. เบ็ญจมาศ ปรีชาคุณ สุพักตร์ พิบูลย์ ระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาลงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศิริราช วารสารพยาบาล 2012; 61(3).
15. วสุรัตน์ วงษ์มิตร. ชุดการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.).วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา;2556 <http://www.repository.rmutt.ac.th /xmlui/handle//123456789/3109>